

Bezoekadres:
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag

Postadres:
Postbus 30947
2500 GX Den Haag

Telefoon: 070 3393034
Fax: 070 3391342
E-mail: info@tcbodem.nl
Website: www.tcbodem.nl

Aan
de Staatssecretaris van Landbouw,
Natuurbeheer en Visserij
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

TCB S12(2003)

Den Haag, 7 maart 2003

Betreft: Verzoek tot advies betreffende de uitrijperiode zoals bepaald in het Bgm. (TRC2002/10013)

Uw kenmerk: DL.2002/4005

Mijnheer de Staatsecretaris,

Op 26 november verzocht u de Technische commissie bodembescherming (TCB) om advies ten aanzien van de ingangsdatum van het uitrijverbod van grasland op alle gronden en op niet beteelde zand- en lössgronden met het oog op de voorbereiding van een eventuele wijziging van het Bgm op dit punt.

In de adviesaanvraag stelt u dat het verzoek vanuit de landbouw om vrijstelling te verlenen bijna elk jaar speelt. U ziet dit als een van de aanleidingen voor een wijziging van het Bgm.

In uw aanvraag vraagt u in ieder geval daarbij de volgende punten te betrekken:

- Een mogelijk effect van klimaatverandering op enerzijds de lengte van het groeiseizoen en anderzijds de mineralisatie;
- De ervaringen van voorlopers bij het terugdringen van mineralenverliezen en de grenzen qua tijd die zij in de zomer hanteren bij het aanwenden van mest;
- De aangescherpte verliesnorm en de bijbehorende milieunormen;
- Recente wetenschappelijke inzichten met betrekking tot de relatie tussen de periode van mestaanwending en de stikstofverliezen.

De commissie constateert dat in het verleden twee verzoeken om verlenging aan haar zijn voorgelegd. Hoewel mag worden verwacht dat verzoeken voor verlenging van de uitrijperiode zich vaker zullen voordoen, ziet de commissie hierin nog geen aanleiding om de uitrijperiode voor mest te verlengen. De voordelen van een eenvoudige generieke aanpassing van de regelgeving wegen volgens de commissie niet op tegen de nadelige effecten van een verlengde uitrijperiode op de benutting van nutriënten. De commissie baseert deze conclusie op de volgende overwegingen:

- De huidige kennis over het mogelijke effect van klimaatverandering op enerzijds de lengte van het groeiseizoen en anderzijds de mineralisatie leidt tot de conclusie dat het uitrijseizoen eerder verkort dan verlengd zou kunnen worden. In de meeste studies van klimaatverandering en schetsen van de klimaatscenario's voor Nederland wordt uitgegaan van een geleidelijke toename van de temperatuur en de hoeveelheid neerslag¹. Op basis van de meeste scenario's wordt een temperatuurtoename over het gehele jaar verwacht. In de vorige eeuw bedroeg de temperatuur toename 0,6 °C. In het KNMI-scenario wordt uitgegaan van een temperatuurtoename van maximaal 4 °C in deze eeuw. Er wordt uitgegaan van een temperatuurtoename die jaarrond optreedt, terwijl de toename van de hoeveelheid neerslag vooral in winter en voorjaar wordt verwacht. Tevens wordt verwacht dat de plaatselijke voorspelbaarheid van het weer geringer wordt door een grotere neerslagdynamiek en -neerslagintensiteit. Door de hogere temperatuur en neerslag ten gevolge van klimaatverandering zal er in het algemeen sprake zijn van een toenemende mineralisatie en meer uitspoeling. Daar aan het einde van het groeiseizoen met name de hoeveelheid licht de beperkende factor wordt voor groei (en niet de warmte) worden de meststoffen minder goed opgenomen;
- Bij proefbedrijf De Marke en ook bij andere deelnemers van het project Koeien & Kansen, worden de emissies van nutriënten teruggedrongen door de uitrijperiode van meststoffen te verkorten. In het voorjaar wordt pas vanaf maart bemest in verband met een verhoogde kans op uitspoeling bij eerdere toediening. In de zomerperiode wordt vanaf begin augustus niet meer bemest vanwege de toenemende uitspoeling van nutriënten die dan optreedt. De door mineralisatie van organische stof vrijkomende stikstof wordt tevens beter benut wanneer er geen extra aanvoer van meststoffen plaatsvindt. Door de betere benutting van deze stikstof kan worden bespaard op kunstmeststikstof, waardoor het stikstofoverschot wordt teruggedrongen.

¹ Bron: Factsheets klimaatverandering WU, UvA, PRI, Alterra 2001/2002

- Op grond van meerjarig onderzoek is gebleken dat de EG-grondwaternorm voor nitraat (50 mg/liter) op de zandgrond van De Marke gehaald wordt, doordat de gerealiseerde stikstofverliezen (aanvoer minus afvoer) circa de helft (72 kg N) zijn van de aangescherpte MINAS-verliesnorm voor grasland op droog zand of löss (140 kg N).
- De ervaringen met late toediening van mest zijn op kleigronden in het algemeen niet positief.

De Technische commissie bodembescherming stelt zich op het standpunt dat agrariërs zullen moeten nastreven om een betere stikstofbenutting te realiseren door de dierlijke mest gedurende een kortere periode toe te dienen dan de wettelijk toegestane periode. Op deze wijze kan een goede stikstofbenutting worden gerealiseerd terwijl er rekening kan worden gehouden met toenemende grilligheid van het weer. Dit vraagt om uitgekiend management naast uitbreiding en beter gebruik van de huidige opslag- en uitrijcapaciteit.

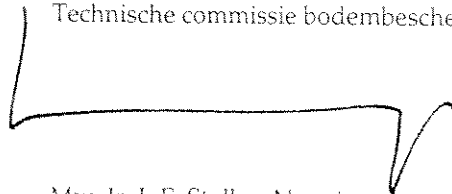
Het structureel verlengen van de uitrijperiode van meststoffen of herhaalde vrijstelling van het uitrijverbod vanwege toevallige minder gunstige weersomstandigheden aan het einde van de toegestane uitrijperiode zou een verkeerd signaal zijn aan de agrarische sector. Vrijstellingen zouden beperkt moeten blijven tot echte noodsituaties.

18/6'03

De TCB beveelt aan nader wetenschappelijk onderzoek te doen naar de mogelijkheden van verkorting en verdere optimalisatie van de huidige uitrijperiode. De commissie beveelt tevens aan prioriteit te blijven schenken aan het onderzoek en voorlichting die zorgen voor nadere onderbouwing en verbreiding van ervaringsgegevens die leiden tot hogere benuttingscijfers en verminderde emissies van nutriënten.

Een afschrift van deze brief heb ik verzonden aan de staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Met de meeste hoogachting,
de voorzitter van de
Technische commissie bodembescherming,

Mw. Ir. L.E. Stolker-Nanninga.